

2

14

1788, 2^a

DISSERTATIO INAUGVRALIS CANONICO-
IVRIDICA

DE

SVCCESSIONE MONIALIS
IN HEREDITATEM PATER-
NAM MONASTERIO
SVPRESSO

P. 365

Q V A M
VNA CVM COROLLARIIS EX
VNIVERSO IVRE

INDVLTV

ILLVSTRIS FACVLTATIS IVRIDICAE
IN PERANTIQVA ELECTORALI ACADEMIA
ERFVRTENSI

PRO GRADV DOCTORIS

EIDEMQVE ADNEXIS PRIVILEGIIS ET HONORIBVS RITE
CAPESSENDIS

DIE XVI. AVGVST. MDCCLXXXVIII.

ABSQVE PRAESIDE

PVBLCICE TVERITVR

FRANCISCVS GODEFRIDVS
WÜRSCHMITT

RICHSELDIACO · HEILIGENSTADIANVS,
PAROCHVS IN LOERZWEIL, INSIGNIS ECCLESIAE COLLECTATAE AD
SS. VICTOREM ET MAVRTIVM MOGVNTIAE CANONICVS.

ERFORDIAE

EDITVS HENRICI RVDOLPHEI NONNI, ACAD. A TYPIS.

DISSERTATIO IN ACADEMIA CANONICA
IVRIS

DE
SACROSANCTAE MONASTRII
IN HEMPTDAM PATRI
MONASTRIO
APPREHENSIO

AVRUM GVM COLLEGIUM EX
VITTORE

PROLOGUS

LIBER PRIMUS

LIBER SECUNDUS

LIBER TERTIUS

LIBER QUARTUS

LIBER QUINTUS

LIBER SEXTUS

LIBER SEPTIMUS

LIBER OCTAVUS

LIBER NONUS

LIBER DECIMUS

Autor Dissertationis,

De Successione monialis in hereditatem paternam
monasterio suppresso

quam defendit Christianus Godefridus Wirschnitz Professoris 16 Aug. 1788

est

Johannes Mathias Rosmann, jurisprudentis & tutor publicus.

qui et Canonicum Wirschnitz per annum ad Venerabilem preparavit.
Magistris in lectionibus et examinatiois privatis.

DE
SUCCESSIONE MONIALIS IN HEREDI-
TATEM PATERNAM MONASTERIO
SVPRESSO.

S. I.

Monasteriorum suppressio hoc ævo nostro ita est perfre-
quens, ut minime operam suam perdere videatur, qui
quæstionem dirimere velit: an monasterio suppresso jura
monachi ad hereditatẽ paternam revalescant omnia, num
aliqua tantum, & quænam illa sint? non enim monacho-

A

rum

rum tantum interest de his juribus quæri probe, sed singulorum civium, quorum e familiis se quis in monasterium recepit, si forte id ipsum quoque monasterium supprimitur. Agitur enim tum de familiarum bonis, eorumque possessione, an illa tribuenda sint monacho suppressi monasterii, num salva esse debeat possessio vetus? neque a tribunalibus abfuerit litigia, in quibus id genus causæ actæ fuere. Quare ad credendum adducor, præpositam mihi esse rem disceptatione dignam in disputatione hac academica, quam an argumentis meis exhauserim, an eliserim, quæ adferuntur in contrarium, iudicio sapientum permitto, quibus humanitatis, & religionis jura æque cordi sunt,

§. II.

Propositum autem mihi potissimum est differere de moniali, quæ, aliquo a suppresso monasterio suo tempore, votis suis soluta fuit, an petere possit portionem hereditatis paternæ, patre quidem post suppressionem monasterii, sed ante, quam votis eximeretur, mortuo, neque illam heredem scribente, quoniam voto paupertatis obnoxiam, hereditatis incapacem iudicavit. Quæstione posita, dicendum de causâ, cur incapacem hereditatis pater iudicaverit, tum de consequentibus hanc causam, quod illam testamen-

to

to suo heredem non nuncupaverit; causa autem sita est in voto paupertatis ab illa pronuntiato; quam ob rem ut recte decidi proposita quaestio possit, inquirendum est primum: an suppresso monasterio aboleantur simul vota, num actu speciali sit opus, quo illa solvantur? deinde: an, & quae adsignanda sit portio hereditatis moniali post suppressum monasterium votis soluta?

CAPVT I.

AN SVPPRESSO MONASTERIO ABOLEANTVR SIMVL
VOTA, NVM ACTV SPECIALI OPVS SIT,
QVO SOLVANTVR?

III.

Antequam ad quaestionis decisionem progrediar praemittenda quaedam sunt de votis in genere; quodsi enim probari possit, monialem emisisse vota aut vi coactam, aut metu percussam, aut dolo circumventam, nemo in dubium vocabit, illa omni effectu carere. Votum est promissio libera de bono meliore; vi autem extorta, vel dolo elicitata, neque libera, neque omnino promissio est, non enim suo, sed aliorum arbitrio promissit, adeoque quod promissit, promissi vires non habet, nulloque se jure suo abdicavit. Mo-

A 2

nialis,

niālis itaque ejusmodi monasterio egressa, & libertati red-
dita jure sibi vindicat, quascunque hereditatis portiones ca-
pere ab intestato potuisset, vota quippe, quibus illarum adi-
tio præclusa sibi fuit, se ipsis irrita sunt.

§. IV.

Verum, si nihil desit votis, quo minus illa valeant, or-
do autem universus extingatur, ane & tum abolita esse
vota putemus? omnino, suppresso enim ordine vota quo-
que supprimi debent, quæ ille imposuit, & sive vota spe-
ctemus ut partem constituentem, sive ut finem ordinis:
sublato toto singulæ etiam partes tolluntur, destructisque
mediis ad finem consequendum necessariis, quæ sita sunt in
præceptis & constitutionibus ordinis, finis snapte natura ces-
sat. Quod ipsum in universum valuit extincto Ordine Je-
suitarum, & Pontifex sapientissimus Clemens Ganganellius
in sua de extinctione hac constitutione sancivit. Hujus igitur
ordinis professi, ordine suppresso votis omnibus soluti
erant, manente illis continentia obligatione ab ordine solo vel
Sub-vel Diaconatus & Presbyterii. Et sane, redditi Reipublicæ,
quibus aliis legibus subessent nisi communibus omnium ci-
vium? quem alium, quam hi omnes, Principem haberent? quid
illos juvaret votum paupertatis restitutos communi homi-

num

num statui, quæ mille vitæ humane necessitates am-
bunt?

§. V.

Quousque autem solutionis ejusmodi se vis extendat, id nunc accuratius dispiciendum. Non enim illa protendi potest in has hereditatis portiones, quæ ordine existente devolvi in religiosos poterant, valebant enim tum vota, & renunciatio votis facta. Qui igitur tum temporis bonorum ejusmodi possessionem capiebant, plenum quoque in illa jus adipiscebantur, quod factò novo emergente, nulli tum hominum suspecto convelli nequiquam potest. Sed si ordine extincto vacuæ linquantur id generis hereditatum portiones, optimo illas jure petunt, quoniam religiosi votis soluti reliquorum civium jura consequuntur. Hæc quoque fuit sententia tribunalium Moguntinorum in causis Exjesuitarum Falkensteinii, & Lakii, quibus hereditates, ordine suppresso in illos devolutæ per suffragia judicum attributæ fuere.

§. VI.

Nisi autem ordo universus, sed singulare tantum monasterium supprimatur, quarendum est, an sit ejusmodi

A 3

ut

ut pro arbitrio superiorum mutare domicilia religiosi debeant, sicut Franciscani, num fixam ex instituto suo ibi sedem habuerint? si primum: suppresso monasterio vota solvi dici nequit, nisi absolutio specialis accedat; non enim hac ratione emiserunt, ut hac in dicecesi aut singulari hoc in monasterio, verum, ut hoc in ordine, qua late se ejus provincia extendit, vitam agerent: ad aliud ergo monasterium pergendum illis est, qua etiam se lege, ut primum ordinem sunt ingressi, obligarunt; si vero uni se monasterio addixerint, nunquam eodem secessuri, habita diligenter loci, superioris, & hominum, cum quibus vivant, ratione: an hoc suppresso sine speciali absoluteione vota soluta sint? quaestio est princeps, quam praegnantibus ex causis adfirmare audeo.

§. VII.

Quin ad auctores provocem, quorum sententiae ius scholae obtinuerunt, sola ad decidendum quaestionem propositam, opus esse puto explicatione legis naturalis, quam ut bene intelligamus, ante oculos habenda est natura humana, quam probe contemplari, ejusque jura discernere oportet, antequam aut statuendum aliquid, aut controvertendum sit. Hac ratione, contentis argutis, quae humanae menti

7

menti caliginem obfundunt, clarior se se ostenderet veritas, naturæ consentanea, & se ipsa rapiens in adfensum, quum sola evidentia in interpretandis naturæ legibus dux esse hominibus debeat, ni agi in perversum velint.

Lex, qua ad vota servanda obligamur, naturalis, adeoque ex fontibus naturalibus dijudicanda est. Hi sunt: a) finis votorum, b) conditio &c. c) tempus probationis, quo cunctas hasce circumstantias nosse licet, & penitus inspicere antequam professio edatur; quibus omnibus cessantibus, vim votorum adeoque & vim legis cessare oportet. Evincam autem horum omnium apud monialem suppresso monasterio suo exstare amplius nihil: & quidem 1) ex ipsa natura rei; 2) ex legibus; 3) ex sententia doctoris Ecclesiæ: 4) ex constitutione unius e successoribus Apostolorum, dein ad aliquas adversariorum objectiones refellendum digrediar.

S. VIII.

Finis, ob quem se votis Virgo obstringit, est, ut consiliis evangelicis obtemperet, quæ majorem suadent vitæ, morumque perfectionem: at enim non est leviuscula res exuere se bonis omnibus, nihil habere proprium, nullo jure uti, neque nativo quidem libertatis, nunquam facere, quæ velis, sed quæ debeas, & suppressere instinctum vehementem

mentissimum, quo sexus in sexum fertur; non id ubique licet, neque quo in statu verferis, alibi enim adjuncta invenies, & alibi impedimenta offendes. Quae igitur majoris perfectionis causa consilia evangelica exequi vult, primum omnium ordinem sibi aliquem deligit, in quo maxime praesto esse media credit, quibus ad hanc perfectionem enitatur, quoniam etsi ordines omnes vota imponant, non eadem tamen media offerunt ad illa servanda. Ordini igitur electo mancipat se se, neque obligari in alio voluit, neque credidit ad hanc perfectionis metam pertingere potuisse; quare deficientibus mediis, quae ordo ille obtulit, obligatio ipsa sublata est.

§. IX.

Electo ordine de loco etiam sollicita est, in quo perfectionis hujus studio vacet, non enim quodlibet monasterium hunc in finem aequè commodum est, & multum refert nosse ingenium loci, hominumque, cum quibus agas; ad certum igitur, destinatumque monasterium animum adjicit, hoc intra se claustrum abdi vult, huic abbati esse parere, his exemplis adjuvari, his monitis confirmari, cum hac hominum societate vitam ducere una & diem suum obire, quin hoc monasterio, exesse debeat. Huic pudorem, huic casti-

castimoniam suam concedidit, in hoc tutam se duxit ab infidiis, quarum vita communis plena est, & quibus se expedire per secessum religiosum voluit. Sicut autem rerum ad mores pertinentium omnium, ita votorum quoque natura exigit, ut, ubi iudicium de iis fieri debet, exacte pendantur singula, quæ cum iis connexa sunt; existimandum ergo est, deleta esse vota, si deletus sit locus, in quo ipsis subiecta esse voluit, si claustrum effractum, si abbatissa, cui obedientiam spondidit, ad æqualem sortem redacta, si communio bonorum soluta, ob quam omnium rerum inops fuit, si denique conditiones omnes sublatae, propter quas sua cessit libertate. Nihil igitur tam est naturale, quam ut & pristina libertas, & omnium jura communia redeant.

§. X.

Vitæ demum religiosæ tyrocinium subit experturam sibi ita convenient omnia, & singula hujus monasterii instituta, ut vota mox edenda exequi possit? quo tempore omnium caute periculum facit, an, qua ratione cepit, pergere vitam queat? differre enim solent in monasteriis singulis domestica instituta, & esse in victu, & habitu, & in moribus hominum ipsis disparitas. Subinde disciplina est

B

laxior,

laxior, subinde rigidior pro ratione ingeniorum, locique, & prout mos & consuetudo tulerint, quibus omnibus adfueviffe ab initio permagni refert. Hoc autem genus loci, victus, disciplinae, hominum postquam satis experta sibi esse congruum duxit: vota emittit, quæ si aliena omnia invenisset: nunquam sua se libertate, suis bonis, & juribus abdicasset. Sicut itaque horum omnium diligenti ratione inita votis suis obligatur: ita cessat e contrario hæc obligatio, si vel omnino non sint, vel aliam induant naturam; quem enim alium in finem vitæ religiose rudimenta poneret.

§. XI.

Veritas est in universum recepta, cessare obligationem, si in eum incidat casus, a quo incipere non potuit; destructo autem monasterio votorum in eo emittendorum copia non est, adeoque &, quæ emissa in illo fuere, amplius non valent; inopinatus enim hic casus, si existisset ab initio, invalida reddidisset; nam ut ut illimitata sint: tacitam tamen conditionem involvunt, fieri ea posse, quæ voventur. Sed extincto monasterio integrum porro non est votorum lege vivere; cui enim præstet obedientiam monialis, si abbatissa nullo in illam superioris jure uti queat? quam incongruum est

est votum paupertatis communione bonorum rescissa? quam
difficilis omnino continentia redeunti ad communes insidias,
pericula, illecebras.

§. XII.

Monialis, dum vota emisit, in mente non habuit de-
structionem monasterii sui; edidit, quia in illo & discipli-
nae & votorum perpetua semper conjunctio fuit, & sup-
pressionem hanc si suspicari potuisset, hac se religione ne-
quaquam onerasset; adeoque in casum supprimendi mona-
sterii neque emisit, neque vota emittere voluit. Quemad-
modum ergo hunc in casum defuit se obligandi voluntas:
ita quoque certo certius praesumi potest, Deum ter Opti-
mum, qui corda, & renes scrutatur, eatenus vota non ac-
ceptasse.

§. XIII.

Primitiva denique, & originaria monasteriorum con-
stitutio, & de ortu illorum historia ostendit, praecipuum,
primumque cœnobitarum votum fuisse obedientiam. Hac
de causa in solitarios se recessus abdebant, ut sub obedi-
entia, & ex certarum legum praescripto viverent; conciliari
autem cum hoc vitæ genere non poterat & familiae, & pro-

lium cura: aliud subinde voluisset uxor, aliud domestica instituta, & superior præcepissent. Ne igitur dissensiones existerent, necesse erat exigere a cœnobitis continentiam, sine qua ne prompta quidem obedientia præstari potuisset. Qua de ratione & privatis facultatibus, & usu earum interdictum illis fuit, illæ enim, quum subditos reddidissent inæquales: solvissent disciplinam, otium aluissent, amulationem, invidiamque incendissent, & litium fecundam materiam subministrassent. Ex quibus liquet continentiæ, & paupertatis vota consecraria fuisse obedientiæ, & ex ea, tanquam e fonte derivari. At vero, si abbatissâ, cui ut obediret, se jurejurando obstrinxit monialis, nullo jam amplius superioris jure gaudeat: soluto obedientiæ voto solutam simul esse oportet, tanquam consecraria, paupertatem, & continentiam, quum sublato principali ea quoque tollantur, quæ accessoria sunt.

S. XIV.

Probavi hæctenus, & sat validis argumentis evicisse puto, suppresso monasterio ex ipsâ rei natura deleta esse vota, videndum nunc, quid hac de re leges statuunt: & quidem ex argumento cap. 6. de statu monachorum, quod sic habet: "Abdicatio proprietatis, sicut & custodia castitatis adeo
"est

est adnexa regulæ monachali, ut contra eam nec summus Pontifex licentiam indulgere possit. Verum, si suppressum sit monasterium, in quo secundum præscriptum regulæ vacare aliqua virgo perfectioni religiose voluit, cessat illa regulæ cum votis non separanda connexio, ergo & votum, quoniam ablato connexorum uno auferri etiam alterum jam ex ontologia constat. Cui sententiæ suffragatur etiam D. Thomas, dum ait, materia voti notabiliter mutata obligationem ejus cessare.

§. XV.

In eandem quoque descendit Episcopus Mantuanus in litteris pastoralibus, quas suppresso in sua diecesi Carthusianorum monasterio publicavit, & ex italico germanas factas, quod præsentem questionem attinet, latinas reddam, ubi ceterum itaque, ait, emissa a vobis esse vota vestra solemnia, tanquam a subditis indigenis, aut in subditorum numerum receptis, sub conditione quadam interna: supponunt enim existere ordinem vestrum, & regulas, quapropter nec dubitationem quidem reliquam putamus, quin factis hoc solo vota vestra, etiam absque speciali indulgentia irrita & omnino obligandi vi soluta sint.

§. XVI.

His adductus rationibus arbitror extincto monasterio, cui uni se mancipaverat monialis, per actum suppressionis ipsum vota solvi, quod eo magis contendam, si præter suppressum ejusdem ordinis in diœcesi extet nullum, parum enim cenobiales juvat, denturne ejusdem ordinis extra diœcesin monasteria alia, ad quæ adspirare nullo jure possunt, neque cogi debent, ut secedant in aliena. Eodem igitur ferme cum illis modo agitur, ac si ordo universus extinctus esset.

§. XVII.

Varia sunt, quæ contra jam dicta passim inferri solent, primumque adversariorum argumentum videtur in eo positum esse, probe discerni a regulis debere vota, illas enim suppresso monasterio abolitas esse, sed de his judicandum secus, nuncupata enim fuisse Deo, & reddi saltim in substantialibus posse ubique, quare & solitum summo Pontifici in moderno esse, ut eorum specialem indulgentiam largiatur.

§. XVIII.

Habet quidem id ipsum argumentum, quo prima fronte imponat, sed discussum penitus, facile est convellere;
regu-

regulas enim, & vota spectare oportet tanquam unam individuum rem, sociatam sibi arctissime, nulloque jure segregandam, ita, ut regulis non existentibus suam quoque obligandi vim vota amittant, quoniam, qui ordini adscribuntur, has ipsas commodissimum sibi medium putant consequendo fini, ut videlicet consiliis evangelicis per omnem vitam suam obtemperent, consentire enim cum indole sua, cum viribus animi, & corporis solas arbitrantur, neque obligari alio in ordine voluere, (§. VIII.) neque crediderunt ad perfectionis evangelicæ metam pertingere posse.

§. XIX.

Demonstrant id quoque solemnes professionum formulæ, quæ plerumque tales sunt: "Voveo, ac promitto
"Deo omnipotenti, Beatæ Mariæ semper Virgini, beato Patri N*, omnibus Sanctis, & tibi Pater, vel Abbatisa, per totam vitam observare regulam ab N. Papa confirmatam, vivendo in obedientia, paupertate & castitate. Promittit itaque vovens, observaturum se, quoad vivit, ordinis, quem ingressus est regulas nullasque alias, atque sic satisfacturum votis.

§. XX.

Quodsi aliqua religioſis a votis emiſſis incumberet obligatio, ſuppreſſo ſuo, in alieno monaſterio ſervandi vota, (ſecus enim profecto nec paupertatis, nec, quod præcipuum eſt, obedientiæ ſervari nequeunt) & poſſent, & deberent compelli, ut in aliena ſe recipere, id quod nemo contendit, neque Pontifex in una aliqua ſuppreſſionis bulla præcepit, ſed liberum monaſterium Moguntinum reliquit, recedere in alia, nec ne. Confirmat id ipſum conſuſum per unanimia Reverendiſſimi Archiepiſcopalis Vicariatus Moguntini de 13. Decembr. 1784. verbis ſequentibus: "Si ſuppreſſorum monaſteriorum inquilina, quum vota pronuntiavit, intentionem ſuam explicite aut implicite ad locum monaſterii exſtincti nullam ſe ipſis obligandi vim habere.

Pronum ex his omnibus fuit, ſublatis mediis ſublata quoque obligationem eſſe ad conſequendum finem, & qua ratione expediendum, quod plerumque injicitur, poſſe in ſubſtantialibus vota ſervari ubique, etſi ſuppreſſo cœnobio cogi monachi non poſſint, ut ſecedant in aliena, neque vi-

vere

vere ex præscripto regularum; quæstio enim de eo non est: quid fieri possit, sed quid debeat? fieri autem non debet, nisi quo se obligarunt religiosi, quum vota emitterent; obligarunt autem se juxta disertissima professionis verba ad servandum vota vivendo in ordinis sui regula tanquam medio ad hunc finem quam maxime opportuno. — Suppressa igitur una cum monasterio ordinis sui regula, nulla porro, quæ illo existente, ipsis obligatio incumbit.

§. XXII.

Aequè parum efficiunt, qui ex illo curialistarum principio arguunt: "quod sollemnis professionis actio promissionem Deo factam præ se ferat, superiores vero unius, alteriusve ordinis nihil esse aliud, nisi viam, ac medium, per quod illa transit, sint enim medium, sed sine quo non. Sic male profecto Benedictinus quilibet adquiesceret, hæc de ratione Capucinus fieri deberet.

§. XXIII.

Alterum adversariorum argumentum, quod propositam de successione quæstionem directe quidem non tangit, concedit, suppresso monasterio deleta esse obedientiæ, & partim etiam paupertatis vota, sed urget, manere illud con-

C

tinen-

continentiæ, & licet non solemnis, simplicis tamen voti obligationem habere. Sermo hic de Presbyteriis antea religionis seu constitutis in majoribus non est, quos, etsi nulla amplius voti religio, præceptum tamen Ecclesiæ continentes esse jubet.

§. XXIV.

Sed videamus, quid roboris illato argumento tribuendum sit? qui se ordini addicit, vota ordinis pronuntiat, neque aliud quid ab eo exigitur; est autem inter vota ordinis non simplex, sed solemnæ continentiam conjunctum cum paupertate, & obedientia, quæ religiosum constituunt; plurimum enim differt, quæ moderna est rerum facies, continentem ex voto esse intra septa monasterii, aut extra illa, nec probari aliqua ratione potest illum, cui constitutum est ab ingressu ordinis vivere continentiam, deliberatum quoque habere extra monasterium vivere segregatum a consortio sexus, hoc enim vitæ genus a communi vivendi consuetudine abhorret, neque est sæculi nostri, extra cœnobia, confilia evangelica observare, & mediam quandam induere religiosi, profanique formam. Et sane, si exploranda esset cujuscunque monachi, & feminarum præcipue mens, an, quum se ordini dederunt, maluerint in monasterio consumere

mere vitam, aut esse extra illud eum simplici voto continentiae? quam illi omnes procul abs se ejusmodi votum vellent!!!

§. XXV.

Si qua se femina in monasterium abdit, praesumi in univrsum potest: velle illam duntaxat hos intra parietes inuuptam esse; hac enim ratione satis salva a periculis est, & nisi sibi in communi hominum consortio ab illis timuisset, etiam absque voto, ceterisque monasticae vitae incommodis celibem agere vitam potuisset: voverent itaque religiosi omnes in sensu disjungente, & vel solemne continentiae votum edunt, vel, nisi huic monasterio suppresso sit locus, nullum, quoniam extra illud fluctuare in communis vitae periculis nolunt.

§. XXVI.

Nec tamen contenderim, dari a communi regula exceptionem, fierique posse, propositum sibi subinde habere aliquem, etiam extra monasterium celibem ducere vitam, non firmam tamen crediderim horum hominum voluntatem, sed velleitatem potius, neque hanc seriam; multo minus dici votum potest; dabo insuper vovisse unum aliquem

continentem vitam, quomocunque se res monasterii sui habuerint: specialis hic casus conscientiae est, in separato ponendus, neque decidendus ex rationibus, quae meam quaestionem tangunt; obligatur enim ille, quoniam id sibi obligationis-lubens imposuit. In eo itaque versari astagonistarum error videtur, quod spectent, quae esse aut fieri possunt, non ea, quae revera sunt, cum omnes tamen juris Canonici doctores, & theologi, ubi de votis sermo est, consentiant, dispiciendum esse, non quod vovens promittere potuisset, sed quod revera promisit.

XXVII.

Objici autem posset: moniales obligare se voto paupertatis, quoniam iis monasterium largiretur, quae ad usum, cultumque corporis opus haberent; sed suppresso etiam monasterio solvi illis ex ejusdem bonis annuam pensionem, quae vitae necessitatibus sufficiat, adeoque valere, quod emiserunt, paupertatis votum, etsi non tanquam solemnia, saltem tanquam simplicia; verum 1) jam satis differui §§ XXIV. & XXV. super discrimine simplicia inter & solemnia vota ejusmodi personarum. 2) annuo quidem victui sufficere illa pensio potest; sed non illis vitae commoditatibus, quas omni cura vacuas in monasterio habuere. 3) non renuntiarunt

impedimenta omnia, vota se ipsis expirarunt, ad quid er-
 go romano hoc itinere opus? ad hanc sententiam juris Ca-
 nonici Doctores, & Theologi omnes recentiores accedunt,
 quos inter unum adlegabo P. Schwarzhuber pag. 637.
 §. 197. Manualis practico-catholici ex speciali mandato re-
 verendissimi sui Archiepiscopi in lucem editi, ubi regulas
 practicas pro votis praescribit, dicens: In zweifelhaften
 Fällen, oder auch wichtigen das Seelenheil betreffenden Ur-
 sachen, können auch die Bischöffe (nach dem neuern Kirchen-
 Rechte war dieses bei gewissen Gelübden bloß dem Pabst
 vorbehalten) wenigstens legal erklären, daß die Materie des
 Gelübdes mit Rücksicht auf die Umstände der gelobenden
 Person entweder niemals das Gott angenehmere Gut ge-
 gewesen ist, oder daß es nach veränderter Lage der Sachen
 aufgehört habe, das bessere zu seyn. Viel glaubwürdiger
 aber haben die Nachfolger der Aposteln Kraft der Schlüssel-
 Gewalt von Christo die Macht erlangt, auch dergleichen
 Bande, wenn sie uns zum Fallstrick der Seele werden, auf-
 zulösen, und hiemit in den Gelübden förmlich zu dispensiren,
 oder sie nach Gutbefinden in eine andere angemessenere Ver-
 bindlichkeit abzuändern." In casibus dubiis, & ex causis
 praegnantibus etiam Episcopi legaliter saltem declarare pos-
 sunt (secundum recentius jus Canonicum enim id certis in
 votis

"votis Pontifici reservatum erat) materiam voti in ordine
 "ad relationes personarum votantis vel nunquam fuisse bonum
 "Deo gratius, vel esse desuisse rerum facie immutata. Mul-
 "to probabilius successores Apostolorum in virtute clavium
 "a Christo potestatem obtinuerunt ejusmodi vincula solven-
 "di, si illis tanquam laqueis animæ irretiantur, vel commu-
 "tandi in obligationem, quam moderno statui congruendo-
 "rem esse arbitrantur.

CAPVT II.

DE

SVCCESIONE MONIALIVM, QVARVM VOTA SV-
 PRESSO MONASTERIO SVLATA SVNT.

§. XXX.

Commonstravi jam satis, exspirasse vota monialium
 suppresso monasterio, petitaque dein, & impetratam abso-
 lutionem non esse, nisi declarationem: illa, ab ipso suppress-
 sionis die nullam porro obligandi vim habuisse; quoad ef-
 fectus igitur civiles quæstio inde emergit momenti maximi,
 an monialis ejusmodi voto paupertatis, quo præcludebatur,
 per suppressionem monasterii soluta jus pristinum conse-
 quatur obeundæ hereditatis, ejusque portio a propinquis
 occupata jure redire ad illam debeat, quoniam ratio occu-
 pandi,

pandi, votum monialis, a die extincti monasterii non amplius existebat?

Hoc in casu disquirendum mihi est

- 1) quid censendum de hereditatibus, quas existente adhuc monasterio, & valente regula percipere potuisset?
- 2) Quid de illis, quæ post datam absolutionem sive dispensationem ad illam pervenire?
- 3) Quid de illis demum, quæ tempore intermedio, quo monasterium quidem suppressum, votorum tamen indulgentia seu dispensatio concessa non fuit? & denique quid judicandum, si
 - a) tam temporis ab intestato in illam devoluta hereditas, aut si
 - b) in testamento paterno præterita sit, patre illam ob votum paupertatis adeundæ hereditatis incapacem credente?

§. XXXI.

Valere autem abolitionem votorum monasterio suppresso, non quoad effectus tantum ecclesiasticos, sed & quoad civiles dubium non est; Ecclesia neminem, qui vota suscepit, aut bonis suis spoliavit, aut deturbavit juribus; is ipse autem convenientius sibi vitæ genus in Ecclesia ample-

xus,

kus, renuntiavit bonis, & juribus suis; quodsi genus vitæ
ferumque in illo concurrentium status dissolvatur, locum
non habet tritum illud: ad renuntiata non datur amplius re-
gressus; sed renuntiatio nulla est, & pristina redeunt jura.

§. XXXII.

Consecræneum inde est, illas hereditatum portiones,
quæ post declarationem auctoritativam monialium beneficio
vacuæ fiunt, jure optimo ab illis occupari, sicut e contrario
jus nullum ad eas habent, quæ salvo monasterii statu, & re-
nuntiatione valida transire ad illas potuissent; heredes enim
qui illas interdum adjecerunt, possessores sunt jure ex alte-
rius valida renuntiatione quasito, quod nemini absque suo
facto secundum axioma juris vulgatum auferri potest. Le-
gitime igitur & ullo absque errore delata a defuncto hæc
portio fuit rite ab iisdem acquisita, adeoque nec adimenda.

§. XXXIII.

Verum si tempore inter suppressum monasterium, ob-
tentamque dispensationem medio transit ad monialem he-
reditas, cujus sibi copiam propinqui fecerunt, quoniam
jure exclusivo pertinere illam ad se arbitrati sunt?

D

Quum

Quum suppresso monasterio secundum totum cap. I. abo-
lita sint vota, & facta illis renuntiatio sublata, neque opus
fuerit dispensatione, quæ ipsa tantum formalis rei non exi-
stentis declaratio fuit (§§. xxviii. & xxix.). Redeunt cum
expirante renuntiatione, etiam absque illo declaratione,
omnia pristina monialis jura, & rite illa consequitur quas-
cunque ad se transeunt hereditatum portiones. Qua de re
Torre de pactis futuræ success. Lib. 2. cap. 25. nro. 95. ita
dixit: ulterius quæri potest, vtrum professus in aliqua re-
ligione per suppressionem ejusdem religionis redeat ad
bona renuntiata: & responde, quod sic, si agitur de bonis
post suppressionem delatis. (a)

§. XXXIV.

Id ipsum majorem obtinet lucem, si perpendamus
præcipuum monachorum votum fuisse obedientiam. (b)
Huic accessit continentia votum, incongruum enim erat
parere marito, & abbasse, & invenire, quæ vel huic, vel
illi detrectanda fuissent, cum quo & jungi oportuit illud
paupertatis, si enim suæ cuique facultates mansissent: ne-
que audientes se tam facile præbuisset, quas fortunarum
disparitas tantopere sejungisset. Non desit tamen hoc in sta-
tu

- (a) Torre Mantissa ad tractatum de pactis fut. success. c. 16.
n. 14.
(b) Gonzaga Tellez ad leg. 7. qui Clerici vel matrim. con-
trah. possunt nro. 6. in fine.

tu monialis, esse parentum suorum filia; etsi ab iis remota debitam obedientiam prestare non posset, neque jura illa amisit, quæ ex ipso sanguine proficiscuntur, quod Gail solius deducit obs. 131. nro. 7. verbis: nam filius (vel filia) monachus licet per ingressum religionis patria potestate liberetur, jura suavitatis retinet; inter jura autem suavitatis principem locum obtinet jus hereditarium.

Quoad vetitum non erat monasteriis quacunq; deum ratione bona acquirere, fruebantur illa hereditario inquilinorum suorum jure, & renuntiatio voto paupertatis facta hunc involvebat sensum: nos singuli cedimus presentibus, & futuris bonis nostris, linquentes illa communitati, qua alimur; qua ratione portio hereditaria monachi, aut monialis ad monasterium transit. (c) Interdictum deinde his communitatibus per sic dictas amortizationis leges fuit, hereditatibus inquilinorum ditescere; sed nec inquilini ob necessariam status æqualitatem, votumque iisdem locupletari poterant, cujus rei fructum denique propinqui percipere. Suspensa itaque his legibus suavitatis jura, non extincta fuere, quoniam communitatibus tantum hunc acquirendi modum non filiis, aut filiabus familias vetabant, si extra illas viverent.

Cessante igitur ratione, cur moniales votum paupertatis nuncuparent, communione nimirum honorum, & mona-

D. 2

stica

(c) Ferdinand Harpprecht diss. tom. 2. diss. 75, de successione monialium nobilium renuntiarum,

stica disciplina, si insuper filius, aut filia familias desinat esse monachus, aut monialis, quum leges amortizationis communitati tantum, non singulis jus hereditarium rescinderent, moniales suppressi monasterii in omnia sultatis jura, nullo tempore extincta revertuntur, adeoque partem suam ex hereditate paterna consequuntur.

§. XXXV.

Speraverim igitur, nihil me dubitationis reliquisse, quo minus monasterio suppresso moniales votis soluta, æqualem cum germanis suis capiant partem hereditatis paternæ ab intestato relicta. Verum tamen, cum communi consuetudine receptum sit, ut, ceu dotem, certam pecuniæ summam monasterio inferant, æquum erit, illam ut ad massam hereditariam conferant, & subtrahi sibi a portione sua patiantur; sed hac ipsa ratione locupletiores fiunt, monasterio enim suppresso negari illis actio repetendæ dotis æque ac parum poterit, atque mulieri, si absque culpa sua illam inter & maritum divortium fiat.

§. XXXVI.

Supereft disquisitioni meæ casus, si pater suppresso monasterio, ante tamen dispensationem, seu declarationem auctoritativam testamentum condidit, filiamque paulo ante monialem hac declaratione nondum obtemta heredem non

insti-

instituat, hanc impediri votis arbitratus; possitne id testamentum querela nullitatis impugnari? quod fieri posse videtur, si monachos credamus juribus civitatis nunquam excidisse: secundum enim pandectarum codicisque leges huic querelæ locus erat, si pater filium suum præteribat: testamentum enim, in quo heredes sui sunt præteriti, vel non nominatim exheredati, ipso jure nullum est, non tantum quoad heredis institutionem, sed & quoad reliqua testamenti capitula. (a) Filia: testamento paterno præterita rescindere illud querela inofficiosi testamenti debebant, emancipati autem petere bonorum possessionem contra tabulas testamenti paterni, (b) sed secundum novellam 117, qua antiquatum est omne filios inter, filiasque discrimen (c) præteritio seu filia: seu filii, seu nepotis aut neptis testamentum paternum reddit nullum; (d) quare & credi posset testamentum paternum in casu substrato querela nullitatis impetendum esse, & quoad cuncta sua capita infirmandum: qua de re tamen persuasum mihi omnino non est, sed ad credendum addu-

(a) L. 17. ff. de inj. rupt.

(b) L. 4. cod. de lib. præterit.

(c) in verbis: "Sancimus igitur non licere penitus patri vel
"matri, avo, vel avia: suum filium vel filiam, vel ceteros
"præterire, aut exheredes in suo facere testamento,
"nisi probentur ingrati, & ipsas nominatim ingrati-
"nis causas parentes suo inseruerint testamento.

(d) pr. f. de lib. exhered. L. 30. ff. de lib. & posth. L. 1. D. de inj. rupt.

adducor potius valere testamentum paternum, neque posse præteritam petere nisi portionem suam dote deducta: ad querelam quippe nullitatis pertinet, non fecisse unum aliquem, quod Leges jubent, quarum extat nulla, de filia ante moniali; pater itaque illam testamento heredem non scribens, quia monialem voto obligatam credidit, legem nullam violavit, oporteret enim prius lege finiri quæstionem: an extincto monasterio deleta sint vota, non vero contentiosis juris peritorum opinionibus controversi. Verlabatur ergo pater in dubio juris, quod perturbare illum in voluntate præsumta, & reliquis testamenti capitibus mutationem inducere haud poterat.

§. XXXVII.

Quodsi igitur verum sit, suppresso monasterio abolita esse vota, & dispensatio consequuta locum tantum habeat declarationis formalis, revertaturque votis soluta, ad jura sua pristina; verum quoque constabit ex his, quæ hoc in capite deducta sunt, quod omnia adipiscatur jura hereditaria, & portiones a suppresso monasterio ad se transeuntes, paternoque testamento post suppressum monasterium omiffa, seu præterita, suam tamen petere possit portionem.

THESES

THESES EX VNIVERSO IVRE.

EX IVRE NATVRAE ET GENTIVM.

- I. **A**equilibrium non est iusta belli inferendi causa.
- II. Obligatio in legitimam liberos, parentes, & quandoque fratres instituendi juris civilis est, non naturalis.
- III. Legislator præcepta juris naturalis absoluti immutare nequit, bene vero hypothetici.
- IV. Nunquam lex positiva ad actus præteritos trahi potest.
- V. Datur potestas parentalis, utrique parenti naturaliter communis, quæ etiam se exserit in dubio circa religionem liberorum.
- VI. In casu collisionis præfertur patris potestas.

*
VII.

VII. Fœdus inter gentes in initum quoad obligationem suam intrinsecam, & pactitiam exceptione lationis, aut metus infringi nequit.

VIII. Sine pacto subjectionis, & sine lege fundamentali civitas cogitari nequit.

IX. Hinc suprema potestas civilis immediate a Deo non descendit, sed germinat ex pacto mutuo designati imperantis, & papali consensu inito de imperio gerendo, & obsequio præstando.

X. Datur in civitate dominium eminens, vim tamen suam non nisi intra spheram, & quidem pro rata tantum extremæ necessitatis, & evidentis utilitatis publicæ exerens.

XI. Capitulatio electi Principis, vi cuius ad certam regnandi formam se civitati obstringit, majestati nil detrahit,

XII. Augere aliorum perfectiones, & imperfectionem ab iis avertere est obligationis imperfecta: non minuere vero eorum perfectiones est perfecta obligationis.

XIII. Primum aliquod juris naturalis principium vix datur.

XIV.

XIV. Pacificiter gentes licet metu bellico extorta sancte ser-
vanda sunt.

XV. Casu quo quis genti fidem datam frangit, alteri liberum
est vel fidem ej frangere, vel ad fractam fidem resar-
ciendam compellere.

EX IVRE PVBLICO IMPERII, ET
TERRITORIALI.

I. Ius Imperatorem eligendi est penes solos Electores.

II. Electoratus secularis vacans olim ab Imperatore solo al-
teri conferebatur, hodie vero Electorum consensus re-
quiritur.

III. Ius uestigalium & monetarium superioritati territoriali
non inhaeret.

IV. Electores gaudent praecedentia pra S. R. E. Cardina-
libus.

V. Voti comitalis qualitas ex Principis religione, & non ex
illo territorii dijudicanda est.

VI. Per aequalitatem art. V. §. II. P. stabilitam omnimoda,
& illimitata universalis intelligi aequit, sed necessario

- intelligenda est ad formam, & leges Imperii, & principia cujuscunque religionis exacta.
- VII. Unio electoralis tam ad conservandam libertatem Ecclesiarum Germaniæ, quam ad salvanda jura Imperii antiquissima nititur observantia.
- VIII. Jus supremæ inspectionis præcipuum visitationum cæmeralium fundamentum est.
- IX. Elector ecclesiasticus, quamprimum electus, vel postulatatus est, votum dare potest in electione Imperatoris.
- X. Electores gaudent libertate, quem velint, eligendi, nisi hæc libertas legibus Imperii fundamentalibus, observantia, vel analogiæ sit circumscripta.
- XI. Inde cognoscitur eorum libertas eligendi extraneum, & Clericum.
- XII. Vicariorum Imperii potestas se extendit ad omnia ea, quæ conducunt ad salutem, & tranquillitatem Imperii publicam, etiam si in aurea bulla expressa non sunt.
- XIII. Jus reformandi novum est pars superioritatis territorialis, unde hæc regula certa est: omnis is, qui gaudet jure territorii, gaudet quoque jure reformandi.
- XIV.

- 6
- XIV. Ius reformandi Principibus ex usitata hactenus communi per universum Imperium praxi competens regula est; exercitium vero subditorum ad normam 1624. exceptio a regula est.
- XV. Quid ergo de simultaneo innoxio sentiendum sit, clare patebit.

EX IVRE CANONICO PVBLICO.

- I. Concordata Nationis Germanicæ consistunt in pacto Calixtum II. inter, & Henricum V. constituto, in concordatis Principum & Aschaffenburgensibus simul sumptis.
- II. Concordata Principum vim regulæ, & Aschaffenburgensia exceptionis habent contra cl. Spittleri im *Edtingischen Magazin Heft 2, & 3* assertionem.
- III. Concordata Aschaffenburgensia sunt strictissima interpretationis contra cl. Mohl edictionem.
- IV. Casu quo Concordata a Curia Romana læduntur, læsio tum ad Imperatorem, tum ad Comitia Imperii, tum ad Collegium S. R. I. Electorum recursus jure patet.

- V. Valet contra Concordata praescriptio, maxime in favorem Ordinariorum.
- VI. Contra Concordata Germaniae ne minimum quidem praedictum sine consensu Nationis Germanicae permitti potest.
- VII. Dignitates Ecclesiasticae in Germania vi Concordatorum alternativa mensium non subjacent, neque S. sedi Romanae sunt reservatae, neque beneficia dubia, an in mense papali, an Ordinarii vacaverint.
- VIII. Pontifex tenetur beneficia in curia vacantia intra mensem a die vacationis computandum conferre.
- IX. Pontifici Romano vi primatus competit facultas mittendi legatos in Germania, sed non nisi salvis Episcoporum juribus.
- X. Novam in Germania nuntiaturam Pontifex introducere non potest, si per eam novum tribunal sit introducendum.
- XI. Dominis territorialibus catholicis competit in subditos suos Protestantes jurisdictio ecclesiastica.

XII. Immunitas bonorum ecclesiasticorum potius ex beneficio Principum, quam ex ipso natura, vel divino jure derivatur.

EX IVRE CANONICO PRIVATO.

I. Contra sponsalia pura minorum non dari restitutionem in integrum haud probatur.

II. In dubio omnis beneficii collatio penes Ordinarium est.

III. Clericus forum suum prorogare nequit.

IV. Clericorum famuli privilegio fori non gaudent.

V. Ad causas a residentia legitime excusantes pertinet studium, & professio quarumcunque scientiarum, modo sint Clerico utiles, & convenient.

VI. Potestatem, quam Episcopi in Ecclesia habent, non a Romano Pontifice, sed immediate a Deo habent, & ea inter omnes æqualis est.

VII Legibus Ecclesiæ universalibus, licet etiam sint mere ecclesiasticæ, obstringuntur omnes fideles, etiam summus Pontifex, & Episcopi.

VIII.

VIII. Horum tamen est in iisdem dispensare, si iusta causa relaxationem legis postulet.

IX. Vt ergo iuste a residentia, quam leges ecclesiasticæ etiam in beneficiis simplicibus exigunt, dispensetur, præter auctoritatem dispensantis causa canonica ut interveniat, necesse est, qua cessante, data iterum cessat dispensatio.

X. Consequenter præbendæ omnino liberæ non dantur.

XI. Ecclesiæ paciscendo se aliis obligare possunt.

XII. Summus Pontifex non gaudet potestate absoluta, sed subiecta est illi universalis Ecclesiæ.

EX IVRE CIVILI PRIVATO TVM ROMANO,
TVM GERMANICO,

I. Bonæ fidei possessor tenetur de iure communi fructus virtualiter exstantes restituere.

II. Mala fides auctoris nocet successori universali, singulari nec nocet, nec prodest.

III.

- III. Res Ecclesie non modo immobiles, sed & mobiles ad prescriptionem tempus 40 annorum requirunt.
- IV. Remedium L. 2. C. de annali exceptionem actionem re- scissoriam tollit.
- V. Liberis, & parentibus rite, sed inique exheredatis com- petit electio, vel querela inofficiosi testamenti ex LL. ff. & C, vel actio ex novella 115.
- VI. Res pecunia nostra ab aliis empta nunquam sunt nostrae.
- VII. Matri superstiti debetur legitima ex bonis filii impube- ris, cui pater pupillariter substituit.
- VIII. Mulier non potest esse testis in codicillo.
- IX. Cautio ab usufructuario praestanda remitti potest inter vivos, non vero a testatore.
- X. In emphyteusi civili, celeri satisfactione mora non pur- gatur ad hoc, ut emphyteuseos caducitas evitetur.
- XI. Remissio caducitatis non praesumitur, si Dominus cano- nem simpliciter hae protestatione receperit.

XII.

- XII. Testamentum mulieris parturientis non valet, in quo
feminae testes adhibita fuerunt.
- XIII. Licet contrahens cum pupillo sine auctoritate tutoris
vere obligetur, ipse tamen pupillus vicissim non obli-
gatur.
- XIV. Restitutio per viam exceptionis petita ne longissimi
quidem temporis praescriptione perimitur.
- XV. Judaei in regula communicant cum juribus singulari-
bus in corpore juris civilis comprehensis.
- XVI. Annui reditus, legata annua, decimae unica praes-
criptione haud exstinguuntur.
- XVII. Unio prolium tribuit patriam potestatem.
- XVIII. Jus Germanicum utrique parenti potestatem tribuit,
sed diversam a jure romano.
- XIX. Germani ignorant discrimen tutelam inter, & cura-
telam.
- XX. Jus germanicum, & praxis Imperii usuras ultra alte-
rum tantum admittit.

XXI. Fundamentum jurisdictionis patrimonialis nobilium mediatorum in concessione Principis expressa vel tacita nititur.

XXII. Testamenta immediatorum Imperii, quod formam attinet, solemnitatibus juris romani sunt adstricta.

XXIII. Pro retractu consanguinitatis in Germania est praesumendum,

EX IVRE FEVDALI.

I. Clerici in causis feudalibus curia feudali subsunt.

II. Causae feudales non nisi ad curiam feudalem pertinent, feuda sint intra, vel extra curtem sita.

III. Administratio feudi Imperii ecclesiastici sede vacante, aut vasallo minore, aut impedito est peres Capitulum.

IV. Felonia a praelato commissa non nocet Ecclesiae.

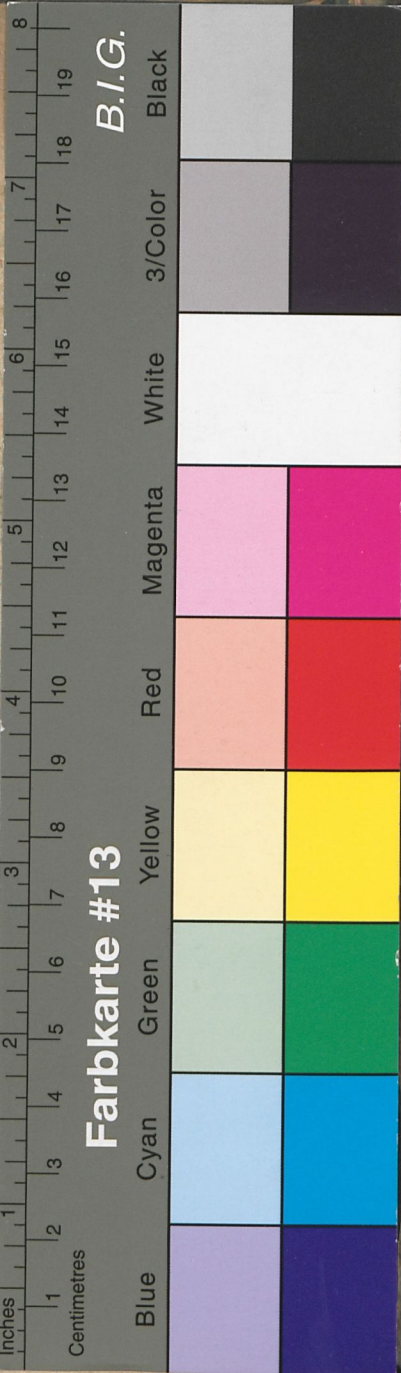
V. Baculus, & annulus in collatione feudi clericalis nunquam pro spirituali potestate adhibiti sunt, sed innocua feudi clericalis signa fuere.

-
- VI. Filii ex matrimonio ad morganicam contracto nati
in feudo non succedunt.
- VII. Legitimitas per subsequens matrimonium successio in
feuda non est deneganda.
- VIII. Proximus heres feudalis, non vero allodialis habet
curam absentis vassalli.
- IX. In dubio quodlibet feudum præsumitur potius masculi-
num, quam fœmininum.
- X. Vassallus non est subditus.
- XI. Vassallo competit facultas subinfeudandi.
- XII. Expectativa specialis non præfertur generali, si hæc
prior est tempore.
-

Erfurt, Diss., 1783-1801 I

X 2386945

1788, 2^a

14

7

2

DISSERTATIO INAUGVRALIS CANONICO:
IVRIDICA

DE
SVCCESIONE MONIALIS
IN HEREDITATEM PATER-
NAM MONASTERIO
SVPPRESSO

Q V A M
VNA CVM COROLLARIIS EX
VNIVERSO IVRE

P. 363

INDVLTV
ILLVSTRIS FACVLTATIS IVRIDICAE
IN PERANTIQA ELECTORALI ACADEMIA
ERFVRTENSI

PRO GRADV DOCTORIS
EIDEMQVE ADNEXIS PRIVILEGIIS ET HONORIBVS RITE
CAPESSENDIS

DIE XVI. AVGVST. MDCCLXXXVIII.

ABSQVE PRAESIDE

PVBLICE TVERITVR

FRANCISCVS GODEFRIDVS

WÜRSCHMITT

RICHTELDIACO · HEILIGENSTADIANVS,
PAROCHVS IN LOERZWEIL, INSIGNIS ECCLESIAE COLLEGIATAE AD
SS. VICTOREM ET MAVRITIVM MOGVNTIAE CANONICVS.

ERFORDIAE

ALTERNIS HENRICI RVDOLPHI NONNII, ACAD. A TYPIS.

